

Državljska vzgoja in etika

DRUŽBA PRIHODNOSTI

Metoda 28

Razred: 8	Predmet: Državljska vzgoja in etika
Tematski sklop	Družba prihodnosti ali za kakšno prihodnost gre
Tema / vsebina	Nenapisana moralna pravila in etični odnos do človeka in okolja.

UČNI NAČRT

Cilji	Se učijo zamišljati več različnih možnosti za razvoj na različnih področjih.
Pojmi	Trajnostni razvoj, etika, moralna dilema, etični kodeks, kakovost življenja umetne potrebe, zadovoljevanje potreb
Možne medpredmetne povezave	Zgodovina, biologija, sociologija, psihologija, filozofija za otroke itd.
Dodatne informacije za učitelje	1. Učitelj naj bo pozoren na prenos znanja v konkretno vedênje v razredu – ni dovolj, da učenci vedó, kaj je dober oziroma slab argument, to morajo tudi uporabljati v pogovoru v razredu. 2. Učitelj naj dano gradivo poveže z vsakdanjimi izkušnjami učencev. 3. Učenec naj zna utemeljiti izbore, uskladiti mnenja, ovrednotiti različne zamisli (npr. tudi razvojne načrte) z vidika trajnostnega razvoja.
Dodatne informacije za učence	1. Pomen poslušanja sošolcev in ocene njihovih argumentov. 2. Povezava razgovora v šoli z vsakdanjimi izkušnjami.

DIDAKTIČNI MODELI

Ime	Pravice živali in vegetarijanstvo
Neposredni cilji	Učenci spoznavajo dileme povezane z živalskim in naravnim svetom okoli nas in možne alternative, ki se nam pri tem ponujajo.
Didaktična naloga	Učenci se skozi igro opredeljujejo do vprašanj, ki zadevajo več nivojev obravnavanja živali v naši družbi.

Metodika-variante

Metoda temelji na ideji predstavljeni v knjigi: Ginnis, P. (2004). *Učitelj - sam svoj mojster : kako vsakega učenca pripeljemo do uspeha*. Ljubljana: Rokus

Umaknite klopi in razporedite stole v polkrog. V praznem delu učilnice naj si učenci zamislijo črto (lahko jo tudi zarišete s kredo, nalepite lepilni trak ali položite vrv), na vsak konec črte pa postavite stol. Povejte, o čem boste govorili (katerakoli kontroverzna tema iz področja, ki zadeva živali - na primer o vegetarijanstvu), in za ta primer navedite dve skrajni stališči. Sedeč na enem od obeh stolov povejte na primer tole: »Nikoli ne jem mesa. Mesojedstvo je nekaj strahotnega — je nezdravo, nenaravno in negospodarno. Vsak trenutek svojega časa posvetim temu, da bi tudi ostale prepričal, naj se odrečejo tej nemoralni navadi. Mesojedstvo bi morali prepovedati z zakonom, za kršitelje pa uvesti smrtno kazen.« Potem se presedite na drugi stol in začnite: »Popolnoma sem predan mesu ...« Pazite, da bosta stališči res skrajni, a vendar uravnoteženi (nobeno naj ne bo očitno bolj pravilno). Pojasnite, da se bodo vsa ostala stališča razvrstila na črti med obema stoloma. Razložite pravila: »Sami se odločite, ali boste sodelovali ali

ne. Vsakogar, ki se postavi na črto, bomo poslušali brez komentarja (za to bo čas pozneje). Iz občinstva ne bo nobenih pripomb, niti besednih niti drugačnih. Pričakujemo iskrenost.« Učitelj sede med učence v polkrog. Prvi prostovoljec postavi svoj stol na izbrano točko na črti, sede in pove svoje mnenje. Postopek ponavljamo z naslednjimi prostovoljci (vsak po »nastopu« ostane na izbranem mestu na črti). Če imata dva enako mnenje, lahko eden sede pred drugega. (Seveda lahko tudi stojijo.) Če se najde le nekaj pogumnih, potem pa se igra ustavi, uporabite mehkejši pristop: »Postavite se na črto. Ničesar vam ne bo treba povedati.« Če tudi ta ponudba ostane brez odziva, lahko rečete: »Ostanite, kjer ste, in pokažite svojo točko na črti.« Tako bo vsak učenec nekako izrazil svoje mnenje. Ta način bo mogoče potreben na začetku in z bolj plahimi učenci, vendar imejte v mislih, da želite v prihodnosti bolj pogumno sodelovanje. In prav za to so potrebna zaščitniška osnovna pravila.

To je dobra vaja za urjenje samodiscipline, sodelovanja v skupini in poguma. Tako spodbuja samostojno pa tudi soodvisno učenje. Dejavnost razvija spretnosti poslušanja, pa tudi potrpežljivost, sprejemanje različnih mnenj, upravljanje čustev in druge vidike čustvene inteligence. Kadar stojimo na vrednotah strogo po pravilih, bo dejavnost tudi pomagala razvijati samozavest učencev, saj bo vsak posameznik dobil popolno pozornost razreda. To se po navadi izkaže kot dobra naložba za prihodnost — učenci raje in bolj pogumno spregovorijo ter sodelujejo tudi na druge načine. Od posameznikov zahteva, da razmišljajo o vrsti različnih mnenj in jih tako odlično pripravlja na dejavno spremljanje dogajanj v družbi. Z opisano dejavnostjo tudi vadimo različne miselne spretnosti, predvsem interpretacijo in primerjavo stališč.

Uro zaključimo z evalvacijo predstavljenih stališč.

Drugo gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - Državljska vzgoja in etika; učbenik za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. Družba prihodnosti - Državljska vzgoja in etika; delovni zvezek za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. Družba prihodnosti - Animal rights, http://en.wikipedia.org/wiki/Animal_protection (14.8.2008) - Unser täglich Brot, http://www.imdb.com/title/tt0765849/ (14.8.2008)
Internetni / knjižni kotiček za učence	<ul style="list-style-type: none"> - Osvoboditev živali, http://www.osvoboditev-zivali.org/index.php?pnm=08304 (14.8.2008) - Peta – Fur farm, http://www.peta2.com/takecharge/swf/fur_farm.swf (14.8.2008) - Pravice živali, http://www.mladina.si/dnevnik/08-12-2000-pravice_zivali/ (14.8.2008) - Društvo za zaščito živali Ljubljana, http://www.dzzz.si/modules/news/article.php?storyid=46&page=4 (14.8.2008) - Borba za osvoboditev živali, http://www.radiostudent.si/article.php?sid=396 (14.8.2008)
Internetni / knjižni kotiček za učitelje	<ul style="list-style-type: none"> - Justin, Janez; Sardoč, Mitja & Klemenčič, Eva (2008). Učenje in izobraževanje za demokratično državljanstvo: zbirka gradiv – zgoščenka. Ljubljana: Pedagoški inštitut. - Animal Rights FAQ, http://www.animal-rights.com/arpag.htm (14.8.2008) - Goveg, http://www.goveg.com/ (14.8.2008) - Vegetarijanec, http://sl.wikipedia.org/wiki/Vegetarijanec (14.8.2008) - Vegsoc, http://www.vegsoc.org/ (14.8.2008)

DODATNI MATERIAL

DOKUMENT OZN O ŽIVALIH

SVETOVNA DEKLARACIJA O PRAVICAH ŽIVALI

V prepričanju, da ima sleherni žival svoje pravice in da zanikanje teh pravic vodi človeka do tega, da dela zločine proti naravi in proti živalim, v prepričanju, da je spoštovanje načela, da imajo vse živalske vrste pravico do življenja, temelj sožitja človeštva na Zemlji, v spoznanju, da je človek že ničkolikokrat z genocidi, z iztrebljanjem mnogih živalskih vrst prekršil in še krši to sožitje v lastno škodo in v prepričanju,

da človekovo spoštovanje živali samo utrjuje njegovo spoštovanje v drugega človeka in da se mora zato človek že od otroštva naprej učiti *živali opazovati, razumeti, spoštovati in ljubiti*:

Člen 1

Vse živali se rojevajo enakopravne pred naravo in življenjem in imajo enake pravice do bivanja;

Člen 2

Vsaka žival ima pravico do spoštovanja. Človek, tudi sam živalska vrsta, si ne more lastiti pravico do ubijanja drugih živali. Njegova dolžnost je, da vse svoje znanje uporablja tudi za varstvo živali. Vsaka žival ima pravico do človekove skrbi, zdravljenja in varstva;

Člen 3

Nobena žival ne sme biti izpostavljena trpinčenju ali izkoriščanju. Če je že usmrtitev kake živali nujna, jo je treba izvesti hipoma, brez bolečin in mučenja;

Člen 4

Vsaka divja žival ima pravico živeti svobodno v svojem naravnem okolju, pa naj bo to zemlja, voda ali zrak, in pravico razmnoževanja. Sleherno jemanje svobode, celo v znanstvene namene, nasprotuje tem pravicam;

Člen 5

Vsaka žival, ki običajno živi v človekovi družbi ima pravico, da živi in raste v ritmu in življenjskih razmerah, svojstvenih svoji vrsti. Vsaka sprememba v tem ritmu in razmerah, ki ji jo vsili človek zaradi trgovskih namenov, krši te pravice;

Člen 6

Vsaka žival, ki si jo je človek izbral za svojega tovariša ima pravico do tiste starosti, ki je značilna za njeno vrsto. Opustitev take živali je okrutno in ponižujoče dejanje;

Člen 7

Sleherna žival ima pravico na razumno odmero delovnega časa in naporov ter na ustrezno prehrano in oddih;

Člen 8

Poizkusi na živalih, ki jim povzročajo telesne ali duševne bolečine, niso v skladu z živalskimi pravicami - ne glede na to, ali gre za medicinske, druge znanstvene ali trgovske poizkuse; **TREBA JE ODKRITI IN RAZVITI DRUGAČNE EKSPERIMENTALNE METODE**;

Člen 9

Če žival redijo za prehrano, jo morajo namestiti, hraniti, prevažati in ubiti tako, da pri tem žival ne trpi niti strahu niti bolečine;

Člen 10

Nobeno žival človek ne sme uporabljati za zabavo in razne predstave v katerih nastopajo živali, ki niso v skladu z živalskim ponosom;

Člen 11

Vsako dejanje, ki se konča z ubojem živali je biocid, to je zločin proti življenju;

Člen 12

Vsako dejanje, ki se konča z ubojem številnih živali je genocid, torej zločin proti živalski vrsti. Onesnaževanje in zastrupljanje življenjskega prostora je prav tako genocid;

Člen 13

Z mrtvo živaljo je treba ravnati spoštljivo. Nasilne scene, v katerih so žrtve živali, morajo biti prepovedane tako v kinu kot televiziji, razen, če bi s tem hoteli predočiti kršenje pravic živali;

Člen 14

Društva proti mučenju živali morajo imeti svoje predstavnike tudi na ravni vlade. Živalske pravice morajo biti zavarovane enako kot človekove pravice.

BRUXELLES, 27. januarja 1978

KOŠ

Opomba	